

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum propheta communiter diuidatur in prophetiam prædestinationis,
præscientiæ, & comminationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

QVÆST. XII. DE PROPHEZIA, ART. X.

Ad ii. dicendum, q̄ quādo vis interior intēdi-
tur in visione sui obiecti, abstrahitur si sit perfecta
attentio ab exteriori visione. Sed quantumcunq;
sit perfectum iudicium interioris virtutis, nō ab-
strahitur ab operatione exteriori, quia ad interiorē
virtutem pertinet de exteriori iudicare. vnde iudi-
cium superioris in idem ordinatur cū operatio-
ne exteriori, & ideo non mutuo se impediunt.

Ad iii. dicendum, q̄ ratio illa procedit de intel-
lectuali visione, & imaginaria secundū acceptio-
nem, & non secundum iudicium, vt dictum est.

In corp. ar.

Ad iii. dicendum, q̄ ex hoc ipso, potentia ani-
mæ mutuo se in suis operationibus impediūt, qđ
in vna eſſentia animæ sunt fundata. vnde quanto
aliquæ vires animæ sunt sibi magis propinquæ, tā-
to magis natae sunt se impedire, si ad diuersa feran-
tur. vnde ratio non sequitur.

Ad v. dicendū, q̄ ratio illa procedit quātum ad
acceptiōem supernaturalem virtutis imaginati-
uæ, vel intellectualis, & non quantum ad iudiciū.

Ad primum autem in contrarium dicendum
quod Apost. loquitur quantum ad prophetiæ denun-
tiationē, quia suo arbitrio subiacet denun-
tiare, de quibus inspiratur. Non autem quantum ad
reuelationem, qua ipse propheta spiritui subiicit:
non enim fit reuelatio secundum arbitrium pro-
phetae: sed secundum arbitriū spiritus reuelantis.

Ad ii. dicendum, q̄ hoc est ex lumine prophe-
tiæ, quod mens prophetae sic illustratur, vt etiam
in ipsa abstractione a sensibus verum iudicium ha-
beat de his, quæ videt in somnio vel visione.

Ad iii. dicendum, q̄ error Montani fuit in duo-
bus. Primo, quia subtraherat prophetis lumē mē-
tis, quo de visis verum iudicium habent. Secun-
do, quod in ipsa denuntiatione eos a sensibus ab-
stractos dicebat, sicut in furiosis contingit, vel in
his qui loquuntur in dormiendo. Hoc autem nō
sequitur ex positione prædicta.

Ad iii. dicendū, q̄ hoc quod propheta dicit fieri
per dicta vel facta, referendū est ad denuntiationē
prophetiæ magis quā ad propheticā visionem.

ARTICVLVS XI.

Verum propheta conuenienter diuidatur in prophetiam
prædestinationis, præscientiæ, & comminationis.

8. 2. q. 174. ar-
tic. 1.
Super pro-
logum Hier-
on. psalte-
rio præfixū.

DECIMO quaeritur, vtrum propheta cōiter di-
uidatur in prophetiā prædestinationis, præsci-
entiæ, & comminationis. Et vñ quod non, quia gl. in
principio Psalterij diuidit prophetiam dicens, qđ
alia est sc̄m præscientiam, quam necesse est omni-
bus modis impleri sc̄m tenorē verborū, vt est illa,
Ecce virgo concipiet. Alia sc̄m comminationē, vt
adhuc quadraginta dies & Ninive subuertetur, q̄
non sc̄m verborum superficiem, sed raciatē intelli-
gentiæ significatione completur. ergo vñ super-
fluere tertium membrum, quod Hier. apponit, sci-
licet de prophetia secundum prædestinationem.

Ibidē & in
glos. ordin.
Math. 1.

¶ 2 Præ. Illud, quod sequitur omnem prophetiā,
non debet poni vt membrum diuidens prophe-
tiam: sed omnem prophetiam consequitur esse se-
cundum præscientiam diuinam, quia vt glos. dicit
Esa. 33. prophetae in libro præscientiæ legunt. ergo
propheta secundum præscientiam non debet po-
ni membrum diuidens prophetiam.

Esa. 98. su-
per illud Di-
spone do-
mū tuæ col-
ligitur ex
Greg.

¶ 3 Præ. Cum præscientia sit superius ad prædesti-
nationem, quasi in eius definitione posita, nō pōt
præscientia cōtra prædestinationē diuidi, nisi quātū
ad ea, in quibus præscientia prædestinationē excedit:
sed præscientia excludit prædestinationē in malis,
quia de eis est præscientia & nō prædestinatio, de

bonis vero prædestinatio & præscientia. ergo cum
dicitur quod propheta, abstrahitur si sit perfecta
attentio ab exteriori visione. Sed quantumcunq;
sit perfectum iudicium interioris virtutis, nō ab-
strahitur ab operatione exteriori, quia ad interiorē
virtutem pertinet de exteriori iudicare. vnde iudi-
cium superioris in idem ordinatur cū operatio-
ne exteriori, & ideo non mutuo se impediunt.

¶ 4 Præ. Prædestinatio, vt dicit Aug. est de bonis
salutaribus: sed inter bona salutaria nostra membra
computantur quæ ex lib. arbi. dependunt. ergo p-
phetia secundum prædestinationem, nostrum ad-
mifcet arbitrium, & sic Hieron. male distinguit.

¶ 5 Præ. In prophetia nō possunt considerari nisi
tria. sc̄a quo est, in quo est, & de quo est. sed penes
illud a quo est non distinguitur, quia omnis pro-
pheta est ab vno principio spiritus sancti. Nec
rum penes id, in quo est, quia prophetia subiectū
est humanus spiritus: ea autem de quibus est pro-
pheta, non sunt nisi bona vel mala. ergo prophe-
tia non debet diuidi nisi diuisione bimestri.

¶ 6 Præ. Hier. dicit, quod illa prophetia, Ecce vir-
go concipiet, est secundum prædestinationem: sed
ad impletionem prophetiæ li. arb. se immittit
in virginis assensu. ergo prophetia secundum præ-
destinationem habet lib. arbi. admiffum. & sic nō
differt a prophetia quæ est secundum præscientiam.

¶ 7 Præ. Omnis enuntiatio de futuro qđ necesse
est futurum, vel est falsa, vel saltem dubia annun-
tiantis: sed per prophetiam comminationis prædi-
citur aliquid esse futurum, vt pote destructio
alicuius ciuitatis. cum ergo hæc denuntiatio non
sit falsa nec dubia, quia in spiritum sanctum, qui
est prophetiæ actor, nec falsitas, nec dubitatio ca-
dit, oportet hoc futurum esse ad minus spiritum
sancto prædicatum. ergo prophetia sc̄m commina-
tionē nō distinguitur a prophetia sc̄m præscientiā.

¶ 8 Præ. Cum aliquid prædicatur sc̄m prophetia
comminationis, aut illa prædictio est intelligenda
sine conditione, aut sub conditione: si sub condi-
tione, hoc non dicitur competere prophetiæ, q̄ in qua
dam supernaturali cognitione consistit futura
præcognoscere quibusdam conditionibus. Nam
bus, etiā naturalis rō pōt. ergo oportet vt sine con-
ditione intelligatur. Aut igitur prophetia est falsa,
aut eueniet quod prædicatur, & sic oportet a Deo
esse prædictū. ergo prophetia comminationis non
debet distingui contra prophetiam præscientiæ.

¶ 9 Præ. Hierem. 18. similis regula ponitur de di-
uinis comminationibus & promissionibus ad im-
plendis, quia sc̄licet comminationes reuocantur,
quando gens contra quam est facta comminatio
penitentiam agit a malis: similiter promissio de-
cicit quando gens, cui facta est, iustitiam detra-
quit. ergo sicut ponit prophetiam comminationis
quoddam membrum prophetiæ, ita debet pone-
re quartū membrum prophetiam promissionis.

¶ 10 Præ. Esa. 34. Esaias ppheticē dixit ad Ezechiam
Dispone domū tuā, q̄a morieris. Hæc autem p-
phetia non est sc̄m prædestinationem, quia illam
necesse est impleri oibus modis sine nostro arbitrio
nec iterum sc̄m præscientiam, quia hoc futurum
Deus nō præsciebat, alias præscientiæ subiectū
nec iterū secundū comminationem, quia sine con-
ditione prædicebatur futurum. ergo oportet esse
aliquid quartum genus prophetiæ. Sed dicitur
qđ hoc prædicebatur esse futurum secundū causam
inferiores, & sic erat prophetia comminationis.

¶ 11 Sed

¶ 11 Sed contra. causa inferioris mortis hoīs agrotantis, possunt homini esse nota, s̄m artem medicinae. si igitur hoc non praedixit Esā. futurū nisi secundum causas inferiores, vel non propheticē praedixit, vel propheticā praedictio, non differt a medici praedictione quod falsum est.

¶ 12 Præ. Oīs ppheta est de rebus, vel intuēdo cās superiores, vel intuendo inferiores. si ergo praedicta propheta intelligitur cōditionalis, quia est s̄m aliquas causas, scilicet inferiores, pari ratione omnis propheta conditionalis est, & sic omnis ppheta erit eiusdem rationis, cum comminatoria.

¶ 13 Præ. Propheta cōminationis quīs non impletur s̄m superficiē verborū, impletur tñ tacite intelligentiā significacione, vt Cassiodorus dicit: sicut qd dictum est per Ionam, Ninive subuertet impletū est s̄m Aug. in li. de ci. Dei. qā quīs Ninive uertetur in moenibus, coarctat tñ in prauis moribus: sed hoc est inuenitur in propheta praedestinationis & praescientia, qd non impletur s̄m exteriorum verborum superficiem: sed s̄m spiritualē sensum, sicut quod dictum est. Esā. 58. fundabo Hieru salē, & Daniel 2. lapis abscissus: de monte sine manibus confregit statuam, & multa alia h̄mōi. ergo propheta cōminationis non debet distingui contra prophetiam praescientia & praedestinationis.

¶ 14 Præ. Si alicui demonstrantur aliqua futurorū similitudines, non d̄r propheta, nisi intelligat ea, quae per illas significantur: sicut Pharaō non est d̄ctus propheta, qui spicas & boues vidit, intelligentia. opus est in visione, vt d̄r Daniel io. sed illi p quos cōminationes diuinae fiunt intelligit tñ hoc, quod proponit s̄m verborum superficiem: non aut illuminant de his quae per illa significantur, sicut patet de Iona qui intellexit Ninive materialiter subuertendam. vnde ea non subuersa, sed correctā doluit, quasi sua propheta non esset impleta. ergo propheta ex hoc dici non debuit, & sic nec cōminatio debet poni prophetae species, vnde videtur praedicta distinctio nulla esse.

SED CONTRARIUM apparet ex glo. quae habetur super illud Matthaei. Ecce virgo, vbi praedicta diuino ponitur, & explanatur.

RESPON. Dicendū, qd ppheta a diuina praescientia deriuatur, vt supra dictū est. Sciēdum est autē, qd Deus alio modo praescit futura ab alijs, qui futura praecognoscit. Circa futurorū. n. cognitionē duo est cōsiderare. s̄m ordinē causarum ad futuros effectus, & exitū siue executionē huius ordinis in hoc, qd effectus actu procedunt ex suis causis, quae cumq; igitur virtus creata alij cognitionē habet de futuris, sua cognitio nō fertur nisi ad ordinem causarum: sicut medicus s̄m hoc d̄r futuram mortem praescire, in quantum scit naturalia principia esse ordinata ad defectū mortis, & eodē modo Astrologus d̄r praecognoscere futuras pluuias, aut ventos. Vnde si sint tales causae, quorum effectus impediti possunt, non semper euenit qd sic praescitur esse futurū: sed Deus non solū cognoscit futura rōne causarū: sed et quantum ad ipsum exitum vel executionē ordinis. Cuius ratio est, quia eius intuitus eternitate mensuratur, q̄ oīa tempora in vno nunc indiuisibili comprehendit, vnde vno simplici intuitu videt, & ad quid causae sūt ordinatae, & qualiter ordo ille impletur. Hoc autē creaturē est impossibile, cuius intuitus limitat ad aliquod tēpus determinatum. vnde cognoscit illa quae sunt illo tempore: futura vero in tēpore, quādo adhuc sunt futura non sunt nisi in ordine

A suarū causarū. vnde sic solū modo a nobis praecognosci possunt, vt recte considerantib. appareat in hoc, quod futura praescire dicimur, et magis praesentū, quā futurorū scientiā habere, & sic remaneat solius Dei propriū vere scire futura. Qñque igitur a diuina praescientia deriuatur propheta rōne ordinis causarū, qñq; vero ratione executionis, vel impletionis illius ordinis. Cū ergo sit propheta reuelatio solū modo de ordine causarū, d̄r propheta cōminationis: tunc. n. nihil aliud ppheta reuelatur, nisi qd s̄m ea quae nunc sunt, talis ad hoc, vel illud est ordinatus. Impletio vero ordinis causarū fit dupliciter. Qñq; qd ex sola operatione diuina virtutis, vt suscitatio Lazari, & cōceptio Christi, & h̄mōi, & s̄m hoc est propheta praedestinationis, quia vt dicit Dam. ea quae Deus praedestinat, nō sunt i nobis. vnde & praedestinato quasi qdā Dei preparatio d̄r, hoc autē aliquis preparat quod facturus est ipse, nō quod alius. Quaedā vero explentur operatione causarū aliarū siue naturalū, siue volūtariarū, & haec in quantum p alias causas cōplētur, nō sunt praedestinata, sunt tñ praescita. vnde horū d̄r esse propheta secundū praescientia. Quia tñ praescientia propter homines fit, circa ea, quae per homines fiunt Libero arb. precipue propheta praescientia cōsistit. vnde praetermissis alijs causis creatis, Hieron. prophetiam praescientia notificans de solo Lib. arb. mentionem facit.

AD PRIMUM ergo dicendū, qd ista tria membris diuisio, quā Hier. ponit reducitur ad bimēbrem, vt dictum est, quia quaedam respicit ordinē causarū, quaedam autē exitum ordinis, & in hac diuisione Cassiod. stetit. Hieron. vero alterum membrorū subdivisit, & ita Cassiod. duo membra diuisionis posuit. Hieron. autē tria praescientia et Cassiod. accepit secundum sui communitatem, est. n. de omnib. existentib. siue virtute creata siue increata fiant: sed Hieron. accepit praescientia secundum quādam restrictionē prout est de illis tñ, de quibus non est praedestinato per se loquendo, scilicet de his, quae virtute creata proueniunt.

AD II. Dicendū, qd oīs propheta diuina praescientia habet, quasi radicē: sed cum in diuina praescientia sit cognitio ordinis, & euentus, quaedā propheta deriuatur ex vna parte, quaedam ex alia. praescientia vero Dei secundum hoc proprie praescientiae nomē habet, quod ad euentū respicit qui futurus est: ordo. n. ad euentū est in praesenti. vnde de eo magis est scientia quā praescientia, & sic illa propheta, quae ordinē respicit nō d̄r secundum praescientiam: sed solum illa, quae est secundum euentum.

AD III. Dicendū, qd praescientia hic accipitur contra praedestinationem diuisa, quantum ad ea in quibus praescientia praedestinationem excedit, non autem excedit praescientia praedestinationē in malis solum, si praedestinato strictē accipiat: sed etiam in omnibus bonis, quae non fiunt sola virtute diuina. vnde ratio non sequitur.

AD IIII. Dicendū, qd meritū nostrū, & est ex gratia, & ex lib. arb. non autē subiacet praedestinationi, nisi secundum quod est ex gratia, quae a solo Deo est. vnde id, quod ex nostro arbitrio est praedestinationi subesse dicitur per accidens.

AD V. Dicendū, qd propheta hic distinguit s̄m ea de quib. est, non quidē s̄m bona, & mala, quia h̄mōi differentia per accidens se habent ad futurū quod per prophetia cognoscitur: sed secundū qd est de ordine vel de exitu ordinis, vt dictū est.

AD VI. Dicendū, qd ad Christi cōceptionē inquit. dis. S. Tho. BBB 3 ter

lib. 1. Orth. fidei c.

Glo. ordin. super illud Mat. 1. ecce vi go concipi et.

Locis citatis in argum. 1. 2. & 13.

In corp. art.

feruebit consensus virginis, non quasi operas, sed sicut impedimentum remouens. non enim inuite, tantum beneficium præstari debebat.

AD VII. dicendum, quod aliquid potest dici esse futurum, non solum ex hoc, quod ita erit, sed quia ita est ordinatum in causis suis, ut sic sit futurum: sic enim medicus dicit iste sanabit, & iste morietur, & si aliter contingat non falsum dicit, sic enim tunc futurum erat ex ordine causarum, quod tamen possibile est impediri, & tunc quod prius futurum fuerat consequenter non erit futurum. unde Philosophus dicit in 2. de Generatione quod futurum quis incedere, non incedet. & in hoc denuntiatio prophetæ comminantis nec falsa est, nec dubia, quia non eueniat quod prædixit.

Co. 64. to. 2.

AD VIII. dicendum, quod si propheta comminationis referatur ad ordinem causarum, quem directe respicit, sic est absque omni conditione. Absolute enim est ita ordinatum esse in causis, ut hoc contingat: si autem referatur ad euentum quem respicit indirecte, sic intelligenda est sub conditione causæ, & tamē supernaturalis est, quia naturali cognitione non potest sciri etiam causa existēte, ut prope iniquitate remanente, quod talis pena, vel talis determinate secundum diuinam iustitiam debeat.

AD IX. dicendum, quod sub propheta comminationis intelligitur propheta promissionis, quia de eis est eadem ratio. Ideo tamen magis exprimitur de propheta comminationis, quia frequēius inuenitur reuocata comminatio quam promissio. Deus enim prior est ad miserendum, quam ad puniendum.

AD X. dicendum, quod propheta illa fuit in comminationem. & quis non esset conditio explicite præposita, est tamen illa denuntiatio sub implicita conditione intelligenda, scilicet tali ordine rerum remanente.

AD XI. dicendum, quod causæ inferiores, non solum sunt causæ naturales, quas medici præcognoscere possunt, sed etiam causæ meritoria: quæ ex sola diuina reuelatione cognoscuntur. Causæ etiam naturales salutis vel mortis multo perfectius diuina reuelatione, quam humano ingenio cognosci possunt.

AD XII. dicendum, quod causæ superiores quæ sunt rerum cognoscuntur diuina præscientia, nunquam deficiunt ab impletione suorum effectuum, sicut deficiunt causæ inferiores, & ideo in causis superioribus cognoscuntur rerum euentus absolute: sed in inferioribus, non nisi sub conditione.

AD XIII. dicendum, quod in propheta prædestinationis & præscientiæ, quis proponatur veritas adimplenda sub aliquibus similitudinibus tamen ratione illarum similitudinum non attenditur aliquis sensus literalis: sed literalis sensus attenditur secundum ea, quæ per similitudines significantur, sicut in omnibus mediatis significatis accidit: unde in talibus prophetiis nulla veritas inuenitur quantum ad similitudines: sed solum quantum ad ea quæ per similitudines significantur: sed in propheta comminationis sensus literalis verborum prophetæ attendit secundum illas similitudines rerum, quæ eueniunt, quia similitudines illæ, non tamen proponunt, ut similitudines, sed ut res quædam. unde & illud quod eueniet significatum per huiusmodi similitudines non pertinet ad sensum literalem, sed ad sensum mysticum, sicut cum dicitur, Ninive subuertetur, subuersio materialis pertinet ad sensum literalem: sed subuersio a prauis moribus pertinet ad mortalem, & in ipso sensu literali attenditur aliqua veritas ratione ordinis causarum, ut dictum est.

In ista soluit.

AD XIV. dicendum, quod in somnio Pharaonis specie illæ, & bonæ non demonstrabant, ut res quædam: sed solum, ut similitudines. & ideo Pharaon solum

illas similitudines vidit, non habuit alicuius intellectum, & propter hoc propheta non fuit: sed Ionæ cui dictum est Ninive subuertetur ad intelligentiam alicuius rei. scilicet ordinis meritorum ad subuersionem, & si forte alterius rei. scilicet subuersionis præscius non fuerit. unde quantum ad hoc, quod non intelligebat, propheta non fuit. Sciebat tamen Ionas & propheta comminantes prophetiam quam prædicebant, non esse secundum præscientiam, sed secundum comminationem: unde dicitur Ionæ ult. propter hoc præoccupauit, ut fugerem in Tharsis. scio enim quod tu clemens & misericors es.

ARTICVLVS XI.

Utrum in propheta inueniatur immobilis veritas.

VDNECIMO quæritur utrum in propheta inueniatur immobilis veritas. & ut quod non. Cuius enim immobilis veritas in definitione prophetiæ ponatur, si propheta conueniat, oportet ut per se ei conueniat: sed futura contingentia, de quibus est propheta, per se non sunt immobilia, sed solius secundum quod ad præscientiam diuinam referuntur, ut dicit Boetius ergo immobilis veritas non debet assignari prophetæ, quasi in eius definitione positæ.

¶ 2. Præ. Illud, quod non impletur nisi aliqua variabili conditione existente, non habet immobilis veritatem: sed aliqua propheta est. comminationis quæ non impletur, nisi variabili conditione existente scilicet perseverantia malitiæ, vel iniquitatis, ut habetur Hier. 18. ergo non omnis propheta habet immobilem veritatem.

¶ 3. Præ. Esa. 38. dicit gl. quod Deus prophetis reuelat suam sententiam, sed non consilium sententia autem eius est variabilis, ut ibidem dicitur. ergo propheta non habet immobilem veritatem.

¶ 4. Præ. Si propheta habet in mobilem veritatem, aut hoc est ex parte prophetæ videlicet, aut ex parte rei quæ videtur, aut ex parte speculi æterni a quo videtur: non autem ex parte vidētis, quia humana cognitio variabilis est, nec ex parte rei visæ, quæ contingit esse, nec ex parte diuinæ præscientiæ siue speculi, quæ per hoc necessitas rei non imponitur, ergo propheta nullo habet immobilem veritatem. Sed dicitur quod diuina præscientia non imponit necessitatem quin aliter euenire possit: sed tamen aliter non eueniet quod præscitur, & hoc modo propheta habet immobilem veritatem. Immobile enim dicitur secundum Philosophum, quod non potest moueri, ut quod difficile mouetur vel quod non mouetur.

¶ 5. Sed contra. Posito possibili nihil sequitur impossibile. Si igitur possibile est id, quod est præscitum & propheteratum aliter se habere, si ponatur aliter se habere nullum sequitur impossibile, sequitur autem prophetiam habere mobilem veritatem, ergo &c.

¶ 6. Præ. Veritas propositionis sequitur contradictionem rei, quia ex eo quod res est, vel non est, oratio vera vel falsa est, ut dicitur Phil. sed res de quibus est prophetia, sunt contingentes, & mutabiles, ergo prophetica denuntiatio habet mobilem veritatem.

¶ 7. Præ. Effectus denominatur necessarius vel contingentis a causa proxima, non a prima: sed causa proxima rerum de quibus est propheta, sunt causæ mobiles, quamuis causa prima sit immutabilis, ergo prophetia non habet immobilem: sed mobilem veritatem.

¶ 8. Præ. Si propheta habet immobilem veritatem, possibile est aliquid esse propheteratum & illud non fieri: sed quod est propheteratum impossibile est non esse propheteratum, ergo si propheta habet immobilem veritatem, necesse est euenire illud quod propheteratum est, & sic propheta non erit de futuris contingentiis.

Seo